

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie dotyczącej prokurator Prokuratury Okręgowej w S. X. Y., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 10 września 2025 roku, wniosku prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. z dnia 16 maja 2025 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu sprawy prowadzonej pod sygn. akt I ZI 24/25

na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze

postanowił:

1. nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZI 24/25;
2. wniosek o niewyznaczanie do składu rozpoznającego wniosek o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZI 24/25 sędziów powołanych przy udziale organu ukształtowanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 16 maja 2025 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu sprawy prowadzonej pod sygn. akt I ZI 24/25. W

uzasadnieniu formułowanego postulatu wnioskujący wskazał, iż m.in. postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2023 r., sygn. akt I ZB 52/22, stwierdzono brak wymaganej niezależności wskazanego sędziego, co wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności sprawie o sygn. akt I ZI 24/25.

Jednocześnie autor wniosku wniósł o niewyznaczanie do składu rozpoznającego wniosek o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZI 24/25 sędziów powołanych przy udziale organu ukształtowanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek w przedmiocie wyłączenia SSN Marka Siwka nie zasługiwał na uwzględnienie. Zaprezentowana przez autora wniosku argumentacja nie zawiera bowiem w swej treści okoliczności, które mogłyby podawać w wątpliwość bezstronność wskazanego sędziego, a tym samym nie spełnia wymogów wskazywanych przez ustawodawcę w art. 41 k.p.k., na której to podstawie wnioskodawca oparł swoje żądanie.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. (który to przepis znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie mocą 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych) sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Treść powołanego przepisu, dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymaga istnienia określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawić ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności w rozstrzygnięciu tej sprawy, a więc o potencjalnie możliwym rozstrzygnięciu na korzyść jednej ze stron, bez uzasadnionych podstaw.

Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Jednocześnie w orzecznictwie akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym „co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu”, eliminując „wszystkie te sytuacje, w których wątpliwości wobec bezstronności byłyby pochopne lub nieprawdziwe i łatwo można byłoby tego dowieść” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., sygn. akt III KK 257/08, LEX nr 532400).

Zdaniem Sądu Najwyższego takich kryteriów żądanie wnioskującego natomiast nie spełnia. Autor wniosku nie przedstawił bowiem skonkretyzowanych okoliczności, mogących wzbudzić u przeciętnego i rozsądnie rozumującego obserwatora procesu uzasadnioną wątpliwość co do istnienia w sprawie o sygnaturze akt I ZI 24/25 kierunkowego nastawienia sędziego - czy to do uczestników, czy też do przedmiotu postępowania, która zestawiona z przedmiotem rozstrzygnięcia w uprzednio powołanej sprawie prowadziła do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do ich bezstronności.

W art. 41 § 1 k.p.k. – przepisie, którego zastosowanie w niniejszej sprawie wynika z argumentacji przytoczonej w pismach wnioskodawcy – zawarto ogólną podstawę wyłączenia sędziego (*iudex suspectus*), którą co do zasady może być okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Nie ulega jednak wątpliwości, że zarówno instytucja tzw.

testu bezstronności przewidziana w przepisach ustawy o Sądzie Najwyższym, jak też mechanizm wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., służą sądowej kontroli bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej, określonej sprawy, a nie wyłączeniu z rozpoznawania spraw w ogóle, a taki w istocie sens ma niniejszy wniosek.

Wnioskujący powołuje się bowiem na treść m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2023 r., sygn. akt I ZB 52/22, w którym Sąd ten wyłączył od rozpoznania sprawy o sygn. akt II ZIZ 13/22 SSN Marka Siwka w trybie art. 29 § 5 u.SN, co zdaniem autora wniosku ma świadczyć o deficycie bezstronności wymienionego sędziego również w sprawie o sygn. akt I ZI 24/25. Jakkolwiek uszło uwadze obwinionego to, że wskazane postanowienie nie jest prawomocne (obecnie prowadzone jest pod sygn. akt I ZBO 1/23), to przede wszystkim należy odnotować, że orzeczenie wydane w trybie powołanego przepisu wywołuje skutek tylko w ramach sprawy, na tle której zostało wydane. Z treści art. 29 § 5 *in fine* u.SN wynika bowiem jednoznacznie, że badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności jest dokonywane jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Co więcej, ze zdania drugiego art. 29 § 18 u.SN wynika jednoznacznie, że wyłączenie sędziego od udziału w danej sprawie nie może stanowić podstawy do wyłączenia tego sędziego w innych sprawach rozpoznawanych z jego udziałem.

Podkreślić należy, iż wątpliwość w rozumieniu art. 41 k.p.k. musi bowiem wynikać z pewnych okoliczności faktycznych, np. zachowania sędziego wyrażającego swój stosunek do sprawy, a nie – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – z nieprawomocnego wyłączenia sędziego od udziału w innej sprawie. Zważając natomiast na konstrukcję analizowanego żądania oraz zaprezentowany przez autora wniosku sposób budowania argumentacji, mającej wykazać zmaterializowanie przesłanki zawartej w uprzednio powoływanym przepisie, zdaje się koniecznym przypomnienie jego – niejako zlekceważonej przez wnioskującego - treści, która stanowi, iż „sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w

danej sprawie”. Konfrontując zatem jasno wyartykułowany przez ustawodawcę wymóg z brakiem nie tyle przekonującej, co zasadniczo jakiegokolwiek argumentacji w kontekście zawartej w powoływanej normie przesłanki, wniosek nie zawiera tym samym treści pozwalającej na jego uwzględnienie w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k. Odnosić jednocześnie wymaga, iż instytucja określona w art. 41 § 1 k.p.k. nie stanowi natomiast narzędzia kontroli procesu powołania na stanowisko sędziego, a korzystanie z niej w sposób przyjęty przez autora wniosku przez świadczy o traktowaniu powyższej w sposób instrumentalny, doprowadzając do zniweczenia jej celu.

Odnosząc się natomiast do postulatu o niewyznaczanie do składu rozpoznającego niniejszy wniosek o wyłączenie sędziów powołanych przy udziale organu ukształtowanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw zasadniczego przypomnienia wymaga, iż uregulowania Kodeksu postępowania karnego nie przewidują wyłączenia sędziego *in abstracto*, gdyż zastosowanie powyższej instytucji dopuszczalne jest w odniesieniu do konkretnej osoby, która została wyznaczona do składu orzekającego w danej sprawie, a nie sędziego mogącego jedynie teoretycznie, w przyszłości zostać wyznaczonym do jej rozpoznania (zob. rozważania zawarte w postanowieniach Sądu Najwyższego z: 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16, jak również postanowienia Sądu Najwyższego z: 25 stycznia 2012 r., SNO 49/11, Lex 1215806; 10 października 2014 r., SNO 51/14, Lex 1511819). Niezależnie od powyższego wskazać nadto należy, iż analiza wniosku, który w swej treści nie zawiera rzeczowej argumentacji w tym zakresie, wskazuje przy tym na konieczność przypomnienia, iż wniosek o wyłączenie sędziego winien wykazać związek funkcjonalny pomiędzy podnoszonymi okolicznościami (które muszą mieć charakter rzeczywisty i obiektywny), a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy, na podstawie których zasadne jest przypuszczenie o możliwości wydania pozbawionego podstaw kierunkowego rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[M. T.]

[r.g.]